

مجموعه مقالات سبک زندگی

جلد نخست

سروا راسخار
امیر قربانی

انتشارات مؤسسه
فرهنگی هنری و معنویت آل یاسین

سروشنامه: قربانی، امیر، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور: مجموعه مقالات سبک زندگی؛ جا، انتخاب سرویراستار: امیر قربانی.
تهیه کننده: پژوهشکده سبک زندگی اسلامی
مشخصات نشر: تهران: مؤسسه فرهنگی هنری دین و معنویت، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری: ۲۲۸ ص.: نمودار. نمایه.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۱۷-۸۸-۶
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه.
موضوع: شیوه زندگی - جنبه های روان شناسی
رده بندی کنگره: HQ۲۰۴۲/م۲۷۱۳۹۶
رده بندی دیویی: ۳۰۶/۴
شماره کتابشناسی ملی: ۵۰۷۱۱۸۰

مجموعه مقالات سبک زندگی؛ جلد نخست

سرور استار: امیر قریانی

تهیه: پژوهشکده سبک زندگی اسلامی

ناشر: مؤسسه فرهنگی هنری دین و معنویت آل یاسین

صفحه آرا: اکبر اسماعیل پور

طراح جلد: مهدی جعفرزاده

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۶

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

شابک ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۱۷-۸۸-۲

مراکز پخش

دفتر مرکزی: قم، خیابان صفاشهر، کوچه بهار، پلاک ۵۰

مؤسسه فرهنگی هنری دین و معنویت آل یاسین

تلفن: ۰۲۵۳۲۶۰۳۰۹۱ - ۰۹۱۰۰۳۰۸۷۳۰

بوستان کتاب قم: چهارراه شهدا، تلفن ۰۲۵۰۷۷۴۳۴۲۶

بوستان کتاب اصفهان: خیابان مسجد سید، تلفن ۰۲۶۳۲۱۰۳۷۰

بوستان کتاب مشهد: خیابان خسروی نو، تلفن ۰۳۲۲۳۳۶۷۲

بوستان کتاب تهران: خیابان انقلاب، تلفن ۰۲۱۶۶۹۶۹۸۷۸

فهرست مطالب

۱۱	 سخن ناشر
۱۳	 دیباچه

تاریخچه مفهوم سبک زندگی / جوانا ماکن هابر

۱۹	 چکیده
۲۰	 تعریف
۲۱	 سبک زندگی از دیدگاه آلفرد آدلر
۲۳	 سبک زندگی و راه زندگی ماکس وبر
۲۳	 سبک زندگی در علوم اجتماعی
۲۳	 نظریه جامعه‌شناختی و مفهوم سبک زندگی
۲۶	 سبک زندگی در رشته‌های گوناگون علوم اجتماعی
۲۷	 علوم سلامت
۲۹	 سبک زندگی در دانش‌های مرتبط با فراغت و بازار
۳۰	 نتیجه
۳۱	 منابع

بررسی مفهوم سبک زندگی / آنتونی جی. ویل

۳۳	 چکیده
۳۳	 مقدمه
۳۶	 رهیافت‌ها

۳۶	رهیافت وبری
۳۸	رهیافت خرده فرهنگی
۳۹	رهیافت روان شناختی
۴۰	رهیافت تحقیقات بازار/ روان نگاری
۴۱	رهیافت مکانی
۴۳	رهیافت سبک های فراغتی
۴۴	رهیافت سبک زندگی های سوسیالیستی
۴۵	رهیافت فرهنگ مصرف کننده
۴۶	رهیافت جنسیت
۴۷	رهیافت های متفرقه
۴۷	تحلیل سبک زندگی
۴۸	افعال اختار
۴۸	ارزش ها و نگرش ها
۴۹	افراد در مقایسه گروه
۵۰	تعامل گروهی
۵۰	انسجام
۵۳	شناخت پذیری
۵۴	انتخاب
۵۷	نتیجه گیری
۵۹	منابع

سبک زندگی / ألفرد آدلر

سبک زندگی: مروری تاریخی و نظام مند / هینز ال آدلر

۷۹	چکیده
۸۰	تلقی آدلری از سبک زندگی
۸۲	پیدایش مفهوم سبک زندگی در ادبیات آدلر
۸۲	تصویر راهنما
۸۳	خط مشی راهنما
۸۳	برنامه زندگی
۸۴	سبک زندگی
۸۵	ماکس وبر

۸۷	فالکرت ویلکن
۸۸	آدلر
۸۸	استعمال های مختلف سبک زندگی
۸۹	سبک زندگی فردی
۸۹	سبک زندگی گروهی
۹۰	سبک زندگی به مثابه واژه ای عام
۹۲	محتوا و دامنه
۹۳	ویژگی های مشترک سبک زندگی
۹۳	بعد مدت بخشی
۹۵	بعد خلاقیت و بی همتایی
۹۵	ابعاد عملی، کارکردی و ثابت
۹۶	نمونه ها
۹۷	تفسیرهای متناظر
۹۸	خلاصه و نتیجه گیری
۱۰۰	منابع

تعاریف سبک زندگی و کاربرد آن در رفتار مسافرتی / تایرا یوئ

۱۰۷	مقدمه
۱۰۹	تعاریف سبک زندگی
۱۰۹	خاستگاه های مفهوم سبک زندگی
۱۱۱	درآمدی بر بازاریابی
۱۱۱	تعاریف معاصر
۱۱۲	عناصر اصلی سبک زندگی
۱۱۲	ویژگی های مشترک
۱۱۲	جنبه وحدت بخش
۱۱۳	ویژگی تمایز بخش
۱۱۳	لوازم رفتاری
۱۱۴	ویژگی های مشروط در مفاهیم سبک زندگی
۱۱۵	شناخت و هیجان
۱۱۵	محیط اجتماعی
۱۱۵	جمع بندی
۱۱۶	کاربردهای مفهوم سبک زندگی در حوزه حمل و نقل

۱۱۷	به سوی مفهومی جدید از سبک زندگی
۱۱۷	تعریف
۱۱۸	سبک زندگی های مختص یک حوزه
۱۱۹	نتیجه گیری
۱۲۱	منابع

از سبک تا سبک زندگی: قیاسی با تاریخ هنر / میشل سوبل

۱۲۳	سبک در زبان روزمره
۱۲۶	سبک زیبایی شناختی
۱۲۸	سبک فردی
۱۲۸	سبک توصیفی
۱۳۳	سبک زندگی
۱۳۶	منابع

از شهرها، زندگی تا سبک زندگی / دیوید چنی

۱۴۳	زبان و نمادگرایی فرهنگی
۱۴۵	سبک زندگی
۱۴۹	اصالت، قریحه
۱۵۳	منابع

سبک زندگی و تفکر جامعه شناختی / میشل سوبل

۱۵۵	نخستین رهیافت های نظری
۱۵۸	رهیافت نمادین
۱۶۰	برخی از پژوهش های تجربی
۱۶۴	تعریف سبک زندگی
۱۶۸	منابع

ارزش های فرهنگی و سبک های زندگی جدید / فیلیپ باسرمین

۱۷۲	معنا و دگرگونی سبک های زندگی
۱۷۲	سبک های زندگی و طبقه اجتماعی؛ موقعیت منزلتی
۱۷۷	سبک های زندگی به عنوان الگوهای مصرف شامل ترجیحات، سلاقی و ارزش ها
۱۷۸	پیدایش فرهنگ و سبک های زندگی جایگزین

گونه‌شناسی سبک‌های زندگی	۱۸۱
طبقات متوسط جدید، زندگی و ارزش‌های آنها	۱۸۱
«سبک زندگی» های جایگزین به عنوان یک نوع	۱۹۰
سبک‌های زندگی، ارزش‌ها و محیط زیست	۱۹۲
فقدان انسجام (سازگاری) ارزشی	۱۹۳
پیدایش سبک‌های زندگی حول محور ایده کمونیسم	۱۹۵
منابع	۱۹۹

رویکردی جدید به تحلیل سبک زندگی / جری ویند

مدلی ر سبک زندگی	۲۰۵
کاربرد و تأیید این مدل	۲۰۸
سنجه‌های عملی سبک زندگی	۲۰۸
کاربرد سنجه‌ها در زندگی (تقسیم‌بندی)	۲۰۸
واحد تحلیل	۲۰۹
روش‌های پژوهش	۲۰۹
نتیجه‌گیری	۲۱۰
منابع	۲۱۱

مفهوم سبک زندگی برآمده از بررسی دو، ان که، سالی / ریچارد اچ ویلیامز

مقایسه با تلقی آدلری	۲۱۶
لوازم متداول بالینی	۲۱۷
منابع	۲۱۹

فهرست نمایه ها

نمایه اصطلاحات	۲۲۱
نمایه اعلام	۲۲۵

تلاش‌های صورت گرفته، در قالب دو جلد منتشر خواهد شد؛ جلد نخست ناظر به مفاهیم بنیادی سبک زندگی و جلد دوم معطوف به مفاهیم مرتبط با حوزه سبک زندگی است. جلد نخست، حاوی یازده نوشتار از چهره‌های شاخص در حوزه علوم اجتماعی و روان‌شناسی، با هدف معرفی محوری‌ترین مؤلفه‌های مربوط به سبک زندگی گردآوری شده است که در ادامه مروری بر آنها خواهیم داشت.

(۱) «تاریخچه مفهوم سبک زندگی»؛^۱ ماکن هابر، استاد جامعه‌شناسی در دانشگاه آم‌بکایی مینه‌سوتا.^۲

در این مقاله، نویسنده پس از تعریف اصطلاح سبک زندگی به تبیین دیدگاه آدلر و مارکس در خصوص سبک زندگی می‌پردازد. در ادامه، پیوند بین سبک زندگی و علوم اجتماعی را برجسته می‌کند و در این میان، تحلیلی از رویکردهای جامعه‌شناختی مدرن درباره سبک زندگی به دست می‌دهد در بخش پایانی این اثر، با تصریح به اهمیت یافتن مفهوم سبک زندگی در رشته‌های گوناگون علوم اجتماعی طی دهه‌های اخیر، تنها برای نمونه به شرح کاربرد این اصطلاح در علوم سلامت و حیطه مطالعات مربوط به فراغت بسنده کرده است. (۲) «بررسی مفهوم سبک زندگی»؛^۳ آرون جی ویل، استاد افتخاری مدرسه عالی اوقات فراغت، ورزش و توریسم در دانشگاه فناوری سیدنی استرالیا.^۴

نویسنده در این اثر طی مروری بر ادبیات و تحلیل مفهوم سبک زندگی و ارتباط آن با فراغت، مشخصاً به توصیف و تشریح هفت رهیافت مهم به سبک زندگی پرداخته است. جی ویل در گام بعد، ذیل بخشی با عنوان «تحلیل سبک زندگی» به سؤالاتی ضروری برای ارائه تعریفی جامع، دقیق و کارآمد از سبک زندگی را برمی‌شمرد. بیشتر پایانی نیز به برخی از چالش‌های فرا روی پژوهشگران این حوزه اشاره می‌شود.

1. Life-style, History of the Concept
2. University of Minnesota
3. The concept of lifestyle: a review
4. University of Technology Sydney

۳) «سبک زندگی»؛^۱ آلفرد آدلر، روان‌درمانگر و روان‌شناس برجسته اتریشی، مبدع اصطلاح سبک زندگی.

نکته اصلی آدلر در این اثر مختصر، اشاره به این نکته کلیدی است که تنها در دشواری‌ها و ناملایمات است که سبک زندگی به‌وضوح نمایان می‌شود. از نظر آدلر، هر فردی دارای سبک زندگی است؛ بنابراین گاه تنها بر اساس صحبت با فرد و واداشتن او به پاسخ مجموعه‌ای از پرسش‌ها آینده او را می‌توان پیش‌بینی کرد.

۴) «سبک زندگی: مروری تاریخی و نظام‌مند»؛^۲ هینز آنسباچر، عضو هیئت علمی دانشگاه براون^۳ در ایالات متحده، فعال در حوزه روان‌شناسی فردی.

آنسباچر در این اثر به دنبال خاستگاه و تاریخچه واژه سبک زندگی است و افزون بر ذکر اجمالی موارد استعمال این اصطلاح، به بیان مشترکات آنها نیز می‌پردازد. به اعتقاد او، مفهوم سبک زندگی را «مترادف» سه صورت مختلف «فردی، گروهی و طبقه‌ای» استعمال کرد و از سه ویژگی «وحدت نسبی، بی‌همتابی و ابعاد عملیاتی» به‌عنوان ویژگی مشترک در همه استعمالات سبک زندگی می‌توان استفاده کرد.

۵) «تعاریف سبک زندگی و کاربرد آن در رفتار مسافرتی»؛^۴ تایرا یوئ، استاد مدرسه عالی بازرگانی؛ دپارتمان بازاریابی، کپنهاگ که فعال حوزه سبک زندگی.

نویسنده در این اثر مطالب خود را در قالب دو محور کلی «تعاریف سبک زندگی» و «واکاوی ارتباط ادعایی آن با رفتار مسافرتی» سازمان‌بخشیده است. او در ضمن این دو محور به مباحثی همچون عناصر اصلی سبک زندگی، ویژگی‌های مشترک در رویکردهای مختلف به سبک زندگی و کاربردهای این مفهوم می‌پردازد.

۶) «از سبک تا سبک زندگی: قیاسی با تاریخ هنر»؛^۵ میشل سوبل، استاد دپارتمان جامعه‌شناسی دانشگاه آریزونا^۷ در ایالات متحده.

مؤلف در این اثر می‌کوشد تا با برشمردن انواع مختلف سبک‌ها، نهایتاً تعریفی را اصلاح کند که سبک زندگی به دست دهد. سوبل ضمن مباحث خود وحدت سبکی را ویژگی ضروری سبک

1. The Style of Life

2. Life Style: A Historical and Systematic Review

3. Brown University

4. Definitions of Life Style and its Application to Travel Behavior

5. Department of Marketing; Copenhagen Business School

6. From Style to Lifestyle: An analogy to Art History

7. University of Arizona

زندگی نمی‌داند و بر تمایز بین وحدت سبکی و سبک زندگی پافشاری می‌کند. او چندان معتقد نیست که رفتارها را بتوان بیانگر سبک زندگی قلمداد کرد.

(۷) «از شیوه‌های زندگی تا سبک زندگی: بازاندیشی فرهنگ به مثابه ایدئولوژی و قریحه»^۱ دیوید چنی، استاد جامعه‌شناسی و نظریه‌پرداز برجسته حوزه سبک زندگی. چنی برای ارائه تصویری از سبک زندگی به مقولاتی از قبیل فرهنگ، نسبت آن با زبان، نمادگرایی فرهنگی، اصالت و قریحه می‌پردازد. او فرهنگ را ابداع قابل توجه تفکر اجتماعی در دوران مدرن برمی‌شمرد و عنصر اصلی آن، یعنی اصالت‌مندی را ناشی از سبک‌های زیستن قلمداد می‌کند. از منظر چنی، مفهوم سبک زندگی نمونه مناسبی از شکل نوین اجتماعی و راه دستخوش تحولات اجتماعی است. او ظهور سبک‌های زندگی را نمونه‌ای از اشکال جدید اجتماعی، مبادق بارز تحول فرهنگی برمی‌شمرد.

(۸) «سبک زندگی و تفکر جامعه‌شناختی»^۲ میشل سوپل، استاد دپارتمان جامعه‌شناسی دانشگاه آریزونا، ایالات متحده.

سوپل در این اثر به بحث و بررسی پژوهش‌های پیشین درباره سبک زندگی می‌پردازد و طبق اظهارنظری قابل توجه^۳ ازبر، اصطلاح سبک زندگی را چنان مسامحه کارانه می‌داند که آن را مانعی بر سر راه «تحقیقات مرگوب» پژوهشی مناسب قلمداد می‌کند. او گرچه در ابتدا جامعه‌شناسان را از کاربرد این اصطلاح بر حذر می‌دارد، نهایتاً آن را واجد اهمیتی جامعه‌شناختی قلمداد می‌کند و بر لزوم مفهوم‌سازی مجدد برای آن تأکید می‌کند.

(۹) «ارزش‌های فرهنگی و سبک‌های زندگی»^۴ بدیا، استاد جامعه‌شناسی و از فعالان برجسته در حوزه ارزش‌های فرهنگی، چراغ.

نویسنده در بخش نخست این مقاله به بیان موضوعاتی می‌پردازد که علوم اجتماعی باید درباره سبک زندگی، طبقه و منزلت اجتماعی و ارتباط این سه با ارزش‌ها تبیین کنند. سپس تأثیر آنها و آثار سبک‌های زندگی مدرن را بر کیفیت محیط بررسی می‌کند و در انجام بحث را با مروری بر برخی گرایش‌ها و منویات آنها برای آینده جامعه به پایان می‌رساند.

(۱۰) «رویکردی جدید به تحلیل سبک زندگی»^۵ جری ویند، استاد حوزه بازاریابی در

1. From ways of life to lifestyle: Rethinking culture as ideology and sensibility
2. Lifestyle and Sociological Thought
3. Cultural values and new life-styles
4. Life Style Analysis: A New Approach

مدرسه عالی وارتون دانشگاه پنسیلوانیا^۱ در ایالات متحده.

این مقاله مدلی از سبک زندگی را ارائه می‌دهد که اکثر ویژگی‌های مرتبط سبک زندگی را در برمی‌گیرد. افزون بر این، مقاله حاضر به برخی از تکنیک‌های تحلیلی اشاره می‌کند که در تحلیل اطلاعات مربوط به سبک زندگی قابل استفاده‌اند. تلاش جری ویند برای ارائه مدلی از سبک زندگی، از نخستین کوشش‌ها برای مفهوم‌سازی عملیاتی سبک زندگی به شمار می‌رود و نویسنده امیدوار است این اثر منشأیی برای عرضه مدل‌های بهتر و کاراتر و تحلیل‌های مؤثرتر اطلاعات ناظر به سبک زندگی باشد.

(۱۱) مفهوم سبک زندگی برآمده از بررسی دوران کهن سالی^۲؛ ریچارد اچ ویلیامز، استاد روان‌شناس و از فعالان حوزه سبک زندگی.

نویسنده برداشت خود از «نه‌ن سالی موفق را برحسب تبادل «انرژی» کنش بین کنش‌گر و نظام اجتماعی، بر «استمال» کنش‌گر در این موازنه مطرح می‌کند. او همچون آدلر معتقد است که ارزیابی سبک زندگی، صورت مواجهه فرد با مشکلات و گرفتاری‌ها میسر می‌شود.

در این مجال از جناب حجت‌الاسلام دکتر محمدتقی فغالی، ریاست محترم پژوهشکده سبک زندگی اسلامی، کمال تشکر و قدردانی را ابراز می‌دارم؛ به‌علاوه، از مترجمان محترم و همکاران عزیز پژوهشکده سبک زندگی به‌ویژه آقایان عبدالرضا آتشین‌صدف، سید علی آقایی، محمد مرادی حسین‌آباد و حسن روشن سپاسگزار می‌کنم. امید آنکه این تلاش علمی مقبول طبع ارباب معرفت و صاحبان اندیشه افتد و پژوهشگران و اندیشوران نکته‌سنج، ما را از دیدگاه‌ها و نکات اصلاحی‌شان بهره‌مند سازند.

گر خطا کفایت اصلاحش تو کن
مصلحتی تو، ای تو سلطان سخن

امیر قربانی

زمستان ۱۳۹۶

1. Wharton School of the University of Pennsylvania
2. A concept of style of life induced from a study of aging